

Sobre les estàtues

Text > EVA VÁZQUEZ

Il·lustració > MONTSE MAYOL

Fa un parell de mesos, un homenatge que el Barça retia a Johan Cruyff va brindar l'ocasió, ni que fos passatgera, de parlar d'escultura i, de retop, de propietat privada. El club on el jugador holandès va portar el futbol a una nova dimensió li havia organitzat un solemne reconeixement amb el bateig d'un estadi i la inauguració d'una estàtua de grans dimensions que el representava en un gest, pel que sembla, característic de la seva etapa com a futbolista: ordenant el joc amb una simple indicació del braç. L'obra va ser descoberta amb emoció per la família, beneïda amb orgull per les autoritats i aclamada sense discussió per tota la premsa esportiva catalana, que no es va pas entretenir a sospesar les qualitats artístiques del monument, una fosa en bronze de tres metres d'altura que rivalitza en insubstancialitat amb la de Laszo Kubala que també hi ha a l'esplanada de tribuna del Camp Nou.

És comprensible que el debat estètic no formés part de les pretensions d'una empresa privada que es dedica a afers diferents dels de l'art i per a la qual, en conseqüència, l'escultura no és altra cosa, com deia Barnett Newman, que aquell obstacle amb què topes quan agafes distància per contemplar una pintura. Però sí que és preocupant que tothom doni per bo aquest desinterès. Les nostres places i els nostres carrers són plens d'obres del mateix estil, un estil que perpetua models sinistres de tan obsolets, per culpa d'aquesta desídia, per no haver-nos preguntat a temps quina classe d'escultura volem, o quina es correspon millor amb els temps que vivim. Tot el que un segle d'escarnis ha aconseguit que avancem en la percepció de la pintura, fins al punt que acceptem Miró en el logotip d'un banc, o Mondrian en l'estampat del vestit, ho hem deixat perdre en el camp de l'escultura amb l'argument més o menys espuri que a l'espai públic, sigui un banc, un arbre, una paperera o una estàtua, tot ha de tenir alguna funció que la gent entengui. Dues de les més antigues que s'han assignat a l'art són la connexió amb el sagrat i la glorificació dels herois. Ni les motivacions, doncs, renova aquella peça del Barça. El concepte de gratuïtat, que en altres àmbits creatius ha evolucionat prou, en el

cas de l'escultura no ha passat de la tendresa que ens embarga davant dels nans de jardí. Ben mirat, és una ofensa per a l'homenatjat: si Cruyff va agafar tot el futbol que s'havia jugat abans que arribés ell i el va fer avançar mil anys de cop, per què l'artista, una compatriota seva anomenada Corry Ammerlaan van Niekerk, ha agafat la tradició només per pastar-la i fer-ne un pa immenjable?

Quan es va inaugurar el monument, a finals d'agost, un amic em va comentar amb molt d'encert que semblava «una escultura soviètica d'extraradi»; un altre hi veia exactament el mateix modelat que en aquells trofeus de campionat de futbol aleví que van proliferar als vuitanta. Ens en rèiem. Algú, però, ens va fer notar que, com a encàrrec privat, ens agradés o no, era una obra legítima. No hi estic d'acord. El Barça només és una institució privada en l'apartat comptable; per a tota la resta, és més públic que el servei d'aigua potable. El monument del Camp Nou no és pas pitjor que molts altres que inunden les ciutats del país, però pel resò que va tenir pot servir de mesurador de tolerància quan passem pel nostre compte. Fem l'experiment, un dia qualsevol, i arribarem a conclusions sorprenents. A Girona, que és el meu terreny, jo he arribat a la següent: m'hi encanta Torres Monsó, Gabriel millora amb el temps, Alfaro continua semblant original, els Fita em fatiguen molt i Plensa, ai, *aquell* Plensa encara hi fa un mal horrorós.

